

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2014

Marking Scheme

Bulgarian

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION 2014
HIGHER LEVEL

Bulgare

Схема за оценяване и критерии

Първа част (30 /100)

- 1. Какво е значението на думите и на изразите в текста?**
- а) да надскочиш ръста си** **1 точка**
– да постигнеш изключителни резултати, повече от което очакваш (или се очаква) че можеш, резултати, които изненадват и самия тебе
- б) етични въпроси** **1 точка**
– въпроси, които се отнасят до въпросите на моралната философия; етиката се занимава с изучаването и приложението на вече установените при различните народи и култури правила за начина на живот в човешкото общество
- в) прагматично** **1 точка**
– деловито, ефикасно, засягащо практическите проблеми и удобните и практични решения
- г) меритокрация** **1 точка**
– социална система, в която заслугите определят йерархията; в текста – общество „основано на способностите и заслугите”
- д) социален статус** **1 точка**
– позицията на индивида в една определена социално-икономическа (професия, доход) и културна (образование, начин на живот) йерархия на обществото, която му дава (понякога точни и кодифицирани) права и задължения
- 2. „Ние не сме равни и това е очевидно”. Защо, според автора?** **5 точки**
– Авторът говори най-вече за генетическата наследственост, която е в основата на неравенството между индивидите, но отбелязва също и социалното неравенство - „Природата ни създава различни, а обществото прави от различието неравенство” (Тахар Бен Джеллун).
- 3. Как според автора е възникнала идеята за равенството?** **5 точки**
– „Не е трудно да се види, че идеята за равенството е възникнала като реакция на крепящи социални неправди”...
- 4. Как се гледа в днешно време на идеала за равенството?** **5 точки**
- „В модерния свят на идеала за равенството се гледа по-прагматично: като на равни шансове, сиреч всеки трябва да има възможност да се пробва – в образованието, в кариерата” и т.н.
- 5. Според автора, защо „точно предпоставката за еднакви възможности е сред причините за тревожностите и други душевни злочестини на съвременния човек”?** **5 точки**
– Авторът разсъждава върху кризите на личността във връзка с разминаването между това какво тя изисква и очаква от себе си и реалността. ” В никои други времена, казва писателят, очакванията за това какво може да направи човек през живота си не са били толкова високи. От всички страни ни повтарят, че всеки може да

постигне всичко.” „Ти можеш! Всичко е постижимо!“ От друга страна са ниската самооценка и усецането за провал... Той говори също и за меритокрацията като универсален принцип на равноправие и равноправно разпределение в модерните общества, органично свързан с принципа за „еднаквите възможности”. „Политиците от ляво и от дясно са съгласни, че трябва да направим обществото си истински меритократично, основано на способностите и заслугите. Тоест ако имаш талант, енергия и умения, да можеш да стигнеш до върха, нищо не бива да те спира. Прекрасна идея... и сериозен проблем. Защото ако вярваш, че заслужилите да бъдат на върха стигат до върха, то имплицитно приемаш, че заслужилите да са на дъното ще се озоват на дъното и ще си останат там. Което пък прави личния неуспех особено болезнен.”

6. „Убеждението, изградено за изминалите 400 години, че човек държи съдбата в собствените си ръце, е силно вдъхновяващо, ако се справяш добре, и съкрушително – ако не се справяш.”

Как обяснява този феномен авторът? Съгласни ли сте с него?

5 точки

– Хората взимат частта си твърде лично. „Всеки си признава заслугата за собствения си успех. Както и отговорността за провала.” Кандидатът би могъл да систематизира и развие някои само подхвърлени в текста аргументи, например: след като вярваме а) в принципа на равните възможности и б) в справедливостта на меритокрацията, а в същото време сме и убедени, че в) „човек държи съдбата в собствените си ръце” и всичко зависи единствено от самия него, то ние се чувстваме лично отговорни за всеки неуспех и страдаме много, защото се приемаме за единствено виновни за всеки провал.

Втора част (30/100)

„Как да си помогнем срещу огромния психологически натиск, произтичащ от предпоставката за равните възможности?”

Какви са вашите идеи по този въпрос?

(около 100 думи)

30 точки

Лична интерпретация, ясни и непротиворечиви идеи.

Много възможности:

Кандидатът би могъл да се позове на авторската (малко неопределена) теза – „нужна е една по-добра и по-човешка философия на успеха” и да разсъждава върху етичния принцип на „толерантността към другия” (в текста - „да се въздържа да съдим прекалено строго неуспелите”), но би могъл да доразвие сюжета, разсъждавайки за толерантността към самия себе си и уменията да приемаш собствените си грешки. Би могъл да интерпретира по друг начин антиномията „успех – провал”, да разсъждава върху условността на успеха, винаги по-комплексна, отколкото си представяме... да говори например за това, че успехът на личността е зависим от благоприятното съвпадение на най-различни условия - наследствени (биологични и социални), условията на средата - исторически, политически, географски... да не говорим за играта на съдбата...

Ще бъде предимство, ако кандидатът се позове на другите идеали от „триединството” – братството, което представлява човешката солидарност и взаимопомощ и свободата – индивидуалната свобода да мислиш свободно, да си създадеш своя (неконвенционална, нестандартна) представа за неуспеха, които уравновесяват непостижимостта на идеала за абсолютно равенство...

Кандидатът би могъл да се позове на богата фразеология по въпроса, да цитира афоризми като: „Не съм се провалил. Имах само 1000 идеи, които не потръгнаха.” (Б. Франклин); „Провалът е пътят към успеха”; „Всяка грешка ни научава на нещо”... Една забавна и виртуозна възможност за проява на чувство за хумор е да се олекоти „генетичната съдбовност” в нашия живот с намек за други подобни научни открития в областта на генетиката, според които ние притежаваме също и „ген на солидарността”, чието предназначение е да контролира социалните ни емоции.

Трета част (40/100)

Напишете съчинение (минимум 300 думи) на една от следните теми:

1. „Най-голямата грешка не е в това да се провалиш, а в неумението да надмогнеш неуспеха” (Дж.Р.Р.Толкин)

или

2. „Дори да обиколим света в търсене на красотата, не я ли носим в себе си, не ще я открием.” (Ралф Уолдо Емерсън)

40 точки

Умение за създаване на цялостен, логически последователен (кохерентен и кохезивен) текст, целенасоченост на аргументацията, езикова компетентност и речеви умения.

Бележки:

При оценяването на отговорите от първите две части се прилагат следните критерии:

1. Яснота и точност на израза – кандидатът разбира добре въпросите и знае как да отговори ясно и точно – 30% ;
2. Свързаност и непротиворечивост на отговорите – кандидатът използва откъси от текста, които са адекватни на мисълта му, идеите му са непротиворечиви и композицията на съчинението следва определена логика – 30% ;
3. Езикова компетентност – кандидатът умее свободно да изразява идеи си, езикът на изказването му е ясен и точен – 30% ;
4. Конвенционални умения – кандидатът владее и прилага граматичната норма и правописа на съвременния български книжовен език.

